

Hanna Paluszkiewicz

Uniwersytet Zielonogórski

ORCID 0000-0001-5198-8360

h.paluszkiewicz@wpa.uz.zgora.pl

Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2020 r., I KA 1/20

Jeśli sąd odwoławczy uzna, że nie może sporządzić uzasadnienia swojego wyroku na formularzu w sposób, który zagwarantuje stronie prawo do rzetelnego procesu odwoławczego, ma obowiązek zastosowania art. 91 ust. 2 Konstytucji RP i odmowy sporządzenia uzasadnienia na formularzu, którego wymóg wynika z zapisu ustawy procesowej¹.

Do skomentowania poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 sierpnia 2020 r. (I KA 1/20) skłania wyjątkowo nie istota wydanego w tej sprawie rozstrzygnięcia merytorycznego, lecz kwestia poruszona, wydawałoby się, marginalnie na tle rozpoznawanej sprawy, mająca jednak zasadnicze znaczenie dla wykładni przepisu art. 99a k.p.k. oraz art. 424 k.p.k. Chodzi bowiem o problem uzasadniania przez sąd wydanego wyroku na piśmie, w tym wykonania bądź odmowy wykonania nałożonego nań obowiązku wykorzystania wystandaryzowanych formularzy urzędowych przewidzianych w akcie wykonawczym do ustawy.

Na wstępie wypada wskazać, że orzeczenie, którego dotyczy niniejsza glosa, zapadło podczas rozpoznawania przez Sąd Najwyższy apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego od wyroku wojkowego sądu okręgowego, w sprawie o czyn z art. 157 § 2 k.k., którym utrzymany został w mocy zaskarżony wyrok umarzający – na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k. – postępowanie karne prowadzone przeciwko oskarżonemu, któremu przypisano popełnienie czynu zabronionego z art. 217 § 1 k.k. Wyrok zapadł zatem w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy po wydaniu wyroku odstąpił od sporządzania jego uzasadnienia na urzędowym formularzu (UK 2), chociaż taki obowiązek wynika z treści art. 99a § 1 k.p.k. albowiem – jak argumentuje w uzasadnieniu swego orzeczenia:

¹ OSNKW 2020, z. 9-10, poz. 41; inna teza z tego orzeczenia była przedmiotem osobnej glosy opracowanej wspólnie z dr. S. Kowalskim dla OSP (2021, nr 5).

[...] zastosowanie tego formularza, którego treść została ustalona w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie wzorów formularzy uzasadnień wyroków oraz sposobu ich wypełniania (Dz.U. z 2019 r. poz. 2349), jako dokumentu, w którym miałyby się wykazać zrealizowanie obowiązku wynikającego z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 i 2 k.p.k., naruszałoby prawo strony do rzetelnego procesu w kontekście art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw i Podstawowych Wolności (art. 91 ust. 2 Konstytucji RP).

Podzielając w pełni argumentację SN w zakresie prawa strony procesowej do rzetelnego procesu, którego immanentnym elementem jest przecież prawo do znajomości uzasadnienia orzeczenia wydanego w „jej” sprawie, jak też odnośnie do wskazanych w uzasadnieniu judykatu źródeł tego prawa, tkwiących nie tylko w porządku krajowym, ale mających swoje umocowanie także poza nim, tzn. w aktach prawa międzynarodowego oraz orzecznictwie ETPC, zwracam jednak uwagę na znaczenie, jakie przypisuje SN poprawnie sporządzonemu uzasadnieniu wyroku sądu. Sąd Najwyższy trafnie przywołuje art. 6 EKPC, zwracając uwagę na standard konwencyjny prawa do rzetelnego procesu, jak też art. 45 ust. 1 Konstytucji RP – podkreślając również znaczenie standardu konstytucyjnego w tym zakresie. Przypomina także o tym, że to właśnie jakość uzasadnienia wyroku stanowi kryterium oceny zachowania standardu rzetelnego procesu, zarówno w jego aspekcie konwencyjnym, jak i konstytucyjnym. Sąd Najwyższy stanowczo stwierdza, że wprowadzenie do prawa karnego procesowego formularzy uzasadnień (co nastąpiło w wyniku nowelizacji Kodeksu postępowania karnego ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. i wprowadzenia nowego art. 99a § 1²) oraz nakazanie obligatoryjnego z nich korzystania jest „bezsparnie krokiem, który nie daje właściwego instrumentarium procesowego dla zrealizowania wskazanego powyżej standardu” [rzetelnego procesu – dop. aut.]. Jest to zatem kolejne poważne zastrzeżenie do zmian prawa karnego procesowego w odniesieniu do sporządzania części motywacyjnej rozstrzygnięć sądowych, zgłaszane w ostatnim czasie – w tym wypadku także w judykaturze.

Warto przypomnieć, że wiele uwag krytycznych wypowiedziano już przy okazji zmian w art. 424 § 1 k.p.k.³, który nakazuje sądowi sporządzenie „zwięzłego” uzasadnienia swego judykatu. Przez lata (także uwzględniając poprzedni stan prawny, określony Kodeksem postępowania karnego z 1969 r.⁴) kwestia uzasadniania wyroków nie była przedmiotem szczególnego zainteresowania ani prawodawcy, ani doktryny, ani też judykatury. Pewnym niewypowiedzianym wprost założeniem było bowiem to, że sąd wyrok swój i zawarte w nim rozstrzygnięcie musi uzasadnić, i to tak, aby możliwa była ewentualna jego kontrola instancyjna. W tym założeniu mie-

² Ustawa z dnia 19.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego i niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2019 r., poz. 1694.

³ Ustawa z dnia 27.09.2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego i niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2013 r., poz. 1247 ze zm.

⁴ Ustawa z dnia 19.04.1969 r. Kodeks postępowania karnego, Dz.U. z 1969 r., Nr 13, poz. 94.

ściła się także idea, by sposób umotywowania wyroku był zrozumiały dla uczestnika procesu uprawnionego do wywiedzenia apelacji, pozwalający na podjęcie polemiki ze stanowiskiem sądu. Ustawodawca koncentrował się raczej na wskazaniu w ustawie karnoprocesowej, co w uzasadnieniu wyroku sądu powinno się znaleźć, do jakich kwestii sąd musi się odnieść, w jakim zakresie swoją decyzję umotywo- wać. Nie sformułował przy tym żadnych wskazań co do objętości uzasadnienia, jego formy (poza wymaganiem formy pisemnej po złożeniu stosownego wniosku przez uprawnionego uczestnika procesu bądź w razie obowiązku sporządzenia uzasad- nienia z urzędu) czy też sposobu uzasadniania rozstrzygnięcia (w ujęciu historycz- nym, opisowym, chronologicznym, syntetycznym etc.). Pierwszą próbę ingerencji ustawodawcy w sposób sporządzania uzasadnienia wyroku przez sąd można od- naleźć właśnie we wspomnianej nowelizacji z 27 września 2013 r. i wprowadzeniu w art. 424 § 1 k.p.k. wymogu jego zwięzłości, bez wskazania przy tym, w czym miałyby się ona przejawiać. W następstwie tych zmian miało – w założeniu praw- odawcy – nastąpić ograniczenie treści uzasadnienia do zwięzłych wskazań, ja- kie fakty sąd uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych oraz zamieszcze- nia w uzasadnieniu zwięzłego wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku.

Czy zwięzłość, o której mowa w przepisie, miała przejawiać się w zmniejsze- niu objętości tekstu uzasadnienia? Czy może należałoby ją odnaleźć w sposobie ujmowania myśli i budowania zdań? Nie wiadomo.

Wiadomo, i to jest wiedza raczej powszechna, że uzasadnienia wyroków by- wały zbyt długie, zawiłe, wypełnione – niekiedy bez rzeczywistej potrzeby – od- niesieniami do literatury, poglądów doktryny, innych judykatów i ich uzasadnień. Nierzadko pisane były wątpliwej próby polszczyzną czy wręcz poprzez stosowa- nie dobrodziejstw programów edytowania tekstu posklejane z różnych fragmen- tów innych uzasadnień. Z pewnością należało tej wadliwej praktyce postawić tamę. Zamysł zmobilizowania (w pewnym sensie przymuszenia) sądów do zwartych, klarownych w formie i treści wypowiedzi w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia jest oczywiście słuszny⁵. Problem tkwi jak zawsze w sposobie realizacji zamysłu –

⁵ *W uzasadnieniu projektu ustawy zmieniającej Kodeks postępowania karnego całkiem trafnie uzna- no, że „aktualny system sporządzania uzasadnień jest bardzo pracochłonny, przedłuża postępowanie, nad- miernie angażuje siły sędziów (którzy powinni przede wszystkim zajmować się pracą orzeczniczą), do tego stopnia, że w praktyce są oni zmuszani tak organizować pracę, by jednocześnie nie kończyć zbyt wielu skomplikowanych spraw, w których będą musieli sporządzać uzasadnienia, gdyż nie mogliby podolać temu obowiązkowi. Aktualną praktyka przy tym wcale nie jest efektywna – uzasadnienia są pisane zawiłym językiem, niezrozumiałym dla stron, niepotrzebnie przeladowane orzecznictwem, powtórzeniami, nie- czytelne konstrukcyjnie, na przykład nie wiadomo, gdzie szukać rozważań na niektóre tematy, <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12318806> [data dostępu: 19.12.2020]. Trafnie też argumentował w związku z tym M. Laskowski, iż trzeba się także zgodzić z zawartą w uzasadnieniu projektu konstatacją, że oczekiwanych efektów nie da się osiągnąć przez zmianę praktyki. Ta bowiem, na przestrzeni ostatnich lat,*

nawet najlepsze idee bywają wdrażane w życie w sposób urągający zdrowemu rozsądkowi. Brak oczekiwanego efektu zmobilizował prawodawcę do dalszego inżynierowania w swobodę argumentacji sądu odnośnie do wydanego przez niego wyroku. Tym razem zamiar prawodawcy przybrał postać nakazu wykorzystania przez sąd wzoru uzasadnienia przygotowanego przez Ministra Sprawiedliwości, zawartego w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy Kodeks postępowania karnego⁶. Obowiązek formularzowych uzasadnień wyroków wynika z treści nowego art. 99a k.p.k., a wzory poszczególnych uzasadnień (m.in. do wyroków pierwszo- i drugoinstancyjnych) zamieszczono w akcie podustawowym.

Analizując strukturę wzorcowych formularzy uzasadnień poszczególnych wyroków, a zwłaszcza instrukcję ich wypełniania, nie sposób oprzeć się wrażeniu, że prawodawca traktuje ten dokument jako techniczny, usiłując wdrożyć nowe zasady umotywowania rozstrzygnięć procesowych zapadających w formie wyroku. W piśmiennictwie dostrzeżono ten problem, wprost sugerując pojawienie się „normatywnego modelu uzasadniania”⁷. Nie sposób też nie postawić sobie pytania o głębszą, aniżeli tylko wynikającą z hierarchii aktów prawnych, relację pomiędzy przepisami normującymi sporządzanie uzasadnień wyroków wydawanych w procesie karnym a stanowiącym załącznik do rozporządzenia wykonawczego wzorem formularza. Pojawia się wszak warta szerszej dyskusji kwestia możliwości pogodzenia w aktualnie obowiązującym stanie prawnym wymogu niesprzeczności treści aktu wykonawczego z ustawą, stwarzającą podstawę dla wydania przez Ministra

*mimo różnych nawoływań nie ulega zmianie lub odnotować można zmiany na gorsze. Koncepcja przyjęta w omawianym projekcie jest kolejną, dość dramatyczną, próbą dokonania zmiany rzeczywistości. Zwracał uwagę na trudność stwierdzenia, czy pomysł sporządzania uzasadnień wyroków na formularzach jest zasadny. Zgodnie z założeniami taka formuła ma uporządkować strukturę uzasadnienia, wymusić operowanie krótszymi, konkretnymi konstrukcjami językowymi, bardziej zrozumiałymi dla stron. Co więcej, zgodnie z uzasadnieniem projektu formuła formularzowa nie będzie wymuszać sporządzania wielostronicowych uzasadnień, sędziowie zaś mogliby poświęcić znacznie mniej czasu na pisanie uzasadnień, bez szkody dla ich merytorycznej zawartości, a z pożytkiem dla wykonywanych przez nich czynności orzeczniczych i sprawności postępowań. Por. M. Laskowski, *Uzasadnienie wyroku – rzeczywistość i próby jej zmiany*, [w:] *Artes serviunt vitae sapientia imperat. Proces karny sensu largo. Rzeczywistość i wyzwania. Księga jubileuszowa Profesora Tomasza Grzegorzcyka z okazji 70. urodzin*, Warszawa 2019, s. 337-345.*

⁶ Zob. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3.12.2019 r. w sprawie wzorów formularzy uzasadnień wyroków oraz sposobu ich wypełniania, Dz.U. z 2019 r., poz. 2349.

⁷ A. Kotowski, *O formularzach uzasadnień w sprawach karnych*, „Prokuratura i Prawo” 2020, z. 9, s. 144 i n., który powtarza częściowo argumentację przedstawioną jeszcze przed ogłoszeniem wzorów formularzy przez MS przez P. Hofmańskiego i S. Zabłockiego – por. P. Hofmański, S. Zabłocki, *Standaryzacja uzasadnień wyroków sądów pierwszej instancji*, [w:] *Artes serviunt vitae...*, s. 235-256. Generalnie jednak zdaje się uznawać obowiązek płynący z art. 99a k.p.k. za kategorię i niepodlegający jakimkolwiek modyfikacjom na etapie sporządzania uzasadnienia wyroku przez sąd. Formułując pogląd o normatywnym modelu uzasadnianiu orzeczeń, wymienia wśród „okoliczności” go kształtujących zarówno nakaz płynący wprost z ustawy (art. 99a k.p.k.), jak i aktu podustawowego, jakim jest Rozporządzenie MS.

Sprawiedliwości rozporządzenia oraz konieczności zagwarantowania, by akt wykonawczy nie naruszał ani ustawowo określonego zakresu niezbędnych elementów uzasadnienia wyroku (art. 424 k.p.k.), jak też nie wypaczał funkcji, których realizację ma zabezpieczyć ten przepis.

Trzeba zauważyć, że Sąd Najwyższy wypowiedział się w gruncie rzeczy w swoim judykacie (jego części motywacyjnej) o tym, czym w istocie jest uzasadnienie wyroku. Wprawdzie SN nie przywoływał tak oczywistych konstatacji jak ta, że wyrok jest imperatywnym oświadczeniem woli, a jego uzasadnianie winno tę wolę, wyrażającą wszak pogląd prawny co do istoty procesu, czyli kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego, należycie wyjaśnić. Wydaje się, że stanowczo przesądzając możliwość odstąpienia od wyrażonego w art. 99a k.p.k. obowiązku użycia formularza uzasadnienia przewidzianego rozporządzeniem, SN przesądził jednocześnie o charakterze części motywacyjnej wyroku, wykluczając możliwość traktowania uzasadnienia sporządzonego na piśmie jako dokumentu o charakterze czysto technicznym. Wątpliwość w tym względzie mogłaby stwarzać nie tylko struktura i opis samych formularzy uzasadnień, które określają treść, jaka powinna się w nich znaleźć, ale także wskazówki wypełnienia licznych rubryk i pól poszczególnych typów formularzy stanowiące załącznik do Rozporządzenia.

Sąd Najwyższy, wskazując na możliwość odmowy wykorzystania formularza, czyli sporządzenia uzasadnienia wyroku według narzuconego rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości wzorca, opowiedział się za właściwą rolą tej czynności procesowej, jaką jest sporządzenie uzasadnienia wyroku. Odnosząc się bowiem do wartości konstytucyjnej i konwencyjnej, jaką jest rzetelny proces karny, należy powtórzyć za SN, że są takie sprawy i takie wyroki, których uzasadnienie nie może być napisane równoważnikami zdań, w nazbyt skrótowy, mało klarowny sposób, pozbawiony logicznie powiązanego toku wywodu i niepozwalający tym samym na odtworzenie procesu poznawczego oraz decyzyjnego, jaki został w sprawie przez sąd przeprowadzony. Choć w uzasadnieniu omawianego judykatu taka argumentacja wprost nie została przez SN podana, to jednak odwołanie się w jego treści do standardu rzetelnego procesu i przywołanie przez Sąd szeregu judykatów ETPC podkreślających wagę treści argumentacyjnych, jakie powinny znaleźć się w uzasadnieniu wyroku sądowego, świadczy o tym, że SN pogląd ten w pełni podziela. Słusznie zwrócił przy tym uwagę Sąd Najwyższy, że samo orzecznictwo strasburskie nie wypracowało kryteriów sporządzania uzasadnienia sądowego, jednak akcentuje się w nim, że sam obowiązek jego sporządzenia, choć jego zakres (szczegółowość) może być różny, zależy od charakteru decyzji i okoliczności konkretnej sprawy. Akcentowany jest (także przez SN) wymóg odniesienia się w uzasadnieniu wyroku sądowego do każdego istotnego na tle konkretnej sprawy argumentu, co – przenosząc tę uwagę na płaszczyznę niniejszych rozważań – należy rozumieć

jako sytuację, gdy wymagany w danej sprawie wzór formularza uzasadnienia wyroku, nawet wypełniony zgodnie ze wskazówkami, nie spełni standardu rzetelnego procesu. Jakość uzasadnienia wyroku sądowego, i to wydanego zarówno przez sąd pierwszo-, jak i drugoinstancyjny, jest miernikiem rzetelnego postępowania sądowego. Wypada podzielić w tym względzie stanowisko Sądu Najwyższego, który dostrzega zróżnicowaną naturę spraw karnych, wydawanych w nich wyroków i w konsekwencji zachowanie możliwości ujawnienia procesu decyzyjnego *in casu* w treści sporządzanego przez sąd w tej sprawie uzasadnienia wyroku. Wątpliwe (choć zrozumiałe z pragmatycznego i ekonomicznego punktu widzenia) było już wprowadzenie do art. 424 § 2 k.p.k. wymogu sporządzenia zwięzłego uzasadnienia wyroku. Wymóg zwięzłości w odniesieniu do uzasadnienia wyroku był przedmiotem ożywionej dyskusji w doktrynie⁸, lecz, jak należy przypuszczać, nowelizacja przepisu w tym zakresie nie została przez prawodawcę uznana za wystarczającą, by zmienić uciążliwą praktykę sporządzania nadmiernie (i często zbędnie) obszernych części motywacyjnych wyroku. Nie wydaje się jednak, aby cel ten został w przyszłości osiągnięty przez nowy obowiązek sporządzania ich na urzędowym formularzu. Problem, jak należy przypuszczać, nie leży bowiem w sposobie uregulowania kwestii uzasadniania wyroku sądu przez prawodawcę w ustawie czy nawet akcie podstawowym, narzucającym określony wzór formularza, lecz w rozsądku sędziów i propagowaniu dobrych praktyk w tym obszarze. Tu nie do przecenienia jest głos Sądu Najwyższego. Stanowisko wyrażone w komentowanym wyroku, choć w interesującym mnie fragmencie dotyczy zasadniczo innej kwestii, do głosu rozsądku bez wątpienia się odwołuje. Rzecz w tym, że i w tym sądzie zdarzają się nadmiernie i zbyt obszernie oraz mało „zwięzłe” uzasadnienia wyroków. Sąd Najwyższy ma jednak szczególną rolę do odegrania i na jego orzecznictwo zwykliśmy patrzeć inaczej, poszukując tam zwłaszcza wsparcia w kierunkach wykładni przepisów ustawy, nade wszystko wówczas, gdy zawilość lub niejasność przepisów powoduje rozbieżności w orzecznictwie.

Aprobując poglądy wyrażone przez Sąd Najwyższy w głosowanym wyroku odnośnie do możliwości odstąpienia *in casu* od obowiązku wykorzystania urzędowego formularza uzasadnienia, należy jednak zwrócić uwagę na istotę obowiązku umotywowania orzeczenia. Wspomniano na wstępie o konstytucyjnym i konwencyjnym prawie do sądu, o konieczności zapewnienia stronom rzetelnego procesu karnego, którego elementem jest także umożliwienie stronom poznania motywów wydanego

⁸ Por. M. Klubińska, *Treść i znaczenie uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji w znowelizowanym postępowaniu karnym*, [w:] D. Kala, J. Zgoliński (red.), *Reforma prawa karnego materialnego i procesowego w 2015 r.*, Warszawa 2015; por. także K. Zgryzek, *Zwięzłe uzasadnienie – czy to jeszcze uzasadnienie?*, [w:] P. Hofmański (red.), *Fiat iustitia perat mundus. Księga jubileuszowa poświęcona Sędziemu Sądowi Najwyższego Stanisławowi Zabłockiemu z okazji 40-lecia pracy zawodowej*, Warszawa 2014, s. 663-675; P. Hofmański, S. Zabłocki, *op. cit.*, s. 235-256.

przez sąd orzeczenia. W piśmiennictwie przyjmuje się, że celem uzasadnienia wyroku jest zagwarantowanie braku arbitralności, zapewnienie prawa do obrony racji stronie procesowej, stworzenie szansy skontrolowania procesu myślowego sędziów, który doprowadził do wydania uzasadnianego rozstrzygnięcia, zmuszenie ich do pogłębionej refleksji nad uzasadnianym orzeczeniem, a także udzielenie wskazówek co do obowiązującego stanu prawnego w zakresie istotnym w danej sprawie⁹. Uzasadnienie wyroku ma posłużyć do stwierdzenia, czy postępowanie, w którym został on wydany, było rzetelne, bezstronne, obiektywne i czy samo orzeczenie jest sprawiedliwe, tzn. oparte na rzetelnie zgromadzonym i równie rzetelnie ocenionym materiale dowodowym¹⁰. Trudno w tej sytuacji nie dostrzegać znaczenia jakości uzasadnienia sądowego i wymagania (a ten akcent można odczytać w treści części motywacyjnej głosowanego judykatu SN), by sąd karny dokonał jednak w każdej sprawie oceny, czy skorzystanie z formularza i sporządzenie uzasadnienia wyroku zgodnie z wymaganym dla danego typu sprawy wzorem jest w danej sprawie jedyną możliwością umotywowania rozstrzygnięcia. Czy charakter sprawy, uwzględniając wszystkie konfiguracje podmiotowo-przedmiotowe oraz sferę dowodową, pozwala na sporządzenie uzasadnienia judykatu według wzorca i zachowanie tym samym konwencyjnego i konstytucyjnego standardu rzetelnego procesu.

Analiza treści wzorów formularzy uzasadnień sądów pierwszej instancji przekonuje, że przynajmniej w części spraw zapewnienie prawa do obrony racji strony procesowej niebędącej profesjonalistą i danie jej szansy skontrolowania procesu myślowego sędziów, który doprowadził do kwestionowanego rozstrzygnięcia, może być niemożliwe. Trudno oczekiwać, by wypełnianie formularza uzasadnienia wyroku skłaniało do większej refleksji nad wydanym rozstrzygnięciem i jego powodami¹¹. Kierując się bowiem instrukcją zawartą w załączniku do Rozporządzenia, wypełniający poszczególne rubryki formularza będzie posługiwać się lapidarnymi (co nie jest jednak równoznaczne z wymaganą przez ustawę zwięzłością – por. art. 424 § 2 k.p.k.) określeniami bądź zalecanymi równoważnikami zdań. O ile zatem autor uzasadnienia może swoje przemyślenia bardziej lub mniej klarownie umieścić w formularzu, znajdując stosowną rubrykę czy pole do wypełnienia, to już główny adresat tego dokumentu, czyli strona procesowa uprawniona do zapoznania się z motywami rozstrzygnięcia sprawy, jego podstawą prawną, podstawą dowodową, może mieć z tym kłopot. Tym samym cele, dla jakich przyjęto obowiązek sporządzenia uzasadnienia wyroku (na wniosek albo z urzędu), mogą zostać

⁹ Por. E. Łętowska, *Pozaprocesowe znaczenie uzasadnienia sądowego*, „Państwo i Prawo” 1997, z. 5, s. 5; R. Broniecka, *Uzasadnienie wyroku w polskim postępowaniu karnym*, Warszawa 2014, s. 92-93.

¹⁰ Por. K. Zgryzek, *Zwięzłe uzasadnienie – czy to jeszcze uzasadnienie...*, s. 665.

¹¹ Wydaje się, że jest to zauważany w piśmiennictwie problem por. A. Kotowski, *Kilka uwag o formularzach uzasadnień w sprawach karnych*, „Prawo i Więź” 2020, nr 2, s. 90-91; tenże *O formularzach uzasadnień w sprawach karnych...*, s. 144 i nast.

zagubione, a jak trafnie podkreśla w komentowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy, może to w konkretnej sprawie tak dalece naruszać standard rzetelnego procesu, że sąd orzekający, kierując się wymogami konstytucyjnymi odnośnie do standardu, jaki winien spełniać proces karny i jego rozstrzygnięcie, ma prawo od obowiązku sporządzenia uzasadnienia na urzędowym formularzu odstąpić. Ta wskazówka Sądu Najwyższego jest cenna, a dla praktyki sądowej więcej niż istotna.

Literatura

- Broniecka R., *Uzasadnienie wyroku w polskim postępowaniu karnym*, Warszawa 2014.
- Hofmański P., Zabłocki S., *Standaryzacja uzasadnień wyroków sądów pierwszej instancji*, [w:] *Artes serviunt vitae sapientia imperat. Proces karny sensu largo. Rzeczywistość i wyzwania. Księga jubileuszowa Profesora Tomasza Grzegorzcyka z okazji 70. urodzin*, Warszawa 2019.
- Kłubińska M., *Treść i znaczenie uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji w znowelizowanym postępowaniu karnym*, [w:] Kala D., Zgoliński J. (red.), *Reforma prawa karnego materialnego i procesowego w 2015 r.*, Warszawa 2015.
- Kotowski A., *Kilka uwag o formularzach uzasadnień w sprawach karnych*, „Prawo i Więź” 2020, nr 2.
- Kotowski A., *O formularzach uzasadnień w sprawach karnych*, „Prokuratura i Prawo” 2020, z. 9.
- Laskowski M., *Uzasadnienie wyroku – rzeczywistość i próby jej zmiany*, [w:] *Artes serviunt vitae sapientia imperat. Proces karny sensu largo. Rzeczywistość i wyzwania. Księga jubileuszowa Profesora Tomasza Grzegorzcyka z okazji 70. urodzin*, Warszawa 2019.
- Łętowska E., *Pozaprocesowe znaczenie uzasadnienia sądowego*, „Państwo i Prawo” 1997, z. 5.
- Zgryzek K., *Związłe uzasadnienie – czy to jeszcze uzasadnienie?*, [w:] Hofmański P. (red.), *Fiat iustitia pereat mundus. Księga jubileuszowa poświęcona Sędziemu Sądu Najwyższego Stanisławowi Zabłockiemu z okazji 40-lecia pracy zawodowej*, Warszawa 2014.